

Jordi Llavina
Un llum que crema

Premi Carles Riba 2022

Proa

JORDI LLAVINA

Un llum que crema

PREMI CARLES RIBA 2022

PRÒLEG DE RAMÓN ANDRÉS

EDICIONS PROA

BARCELONA

2023

Un llum que crema ha obtingut el Premi Carles Riba de poesia 2022, atorgat per un jurat format per Lluís Calvo, Josep Maria Fonalleras, Josep Lluch, Laura López Granell i Teresa Pascual.

Disseny de la col·lecció: TYPERWARE®

© del pròleg, Ramón Andrés

© de la fotografia de la coberta, Pau Esteve

Primera edició: gener del 2023

© Jordi Llavina Murgadas, 2022

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraiem que ens ajudi a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Composició i compaginació: *Vilanrosa*

ISBN: 978-84-7588-997-9

Dipòsit Legal: B-1.407-2023

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té una qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Taula

Pròleg de Ramón Andrés 9

ENDURANCE

<i>Una paraula que ha romàs gravada...</i>	19
<i>Molt lluny del mar de Weddell...</i>	20
<i>Tot i que la seva obra es pot entendre...</i>	20
<i>Aquest llibre, un volum molt valuós...</i>	22
<i>Els corcs marins han indultat la fusta...</i>	23
<i>És un nen de tres anys, nadiu de Butxa...</i>	23

UNA PÀGINA ARANESA

<i>La fageda de Carlac</i>	27
<i>Una veu terrosa</i>	29
<i>El bon temps</i>	32

LA NATURA DE LES COSES

<i>Magrana</i>	39
<i>El meu cor de la mida d'una aranja</i>	41
<i>Quan vas pels camins bàrbars de la nit</i>	45
<i>Herboritzar de cor</i>	47
<i>Un plat escantellat</i>	49
<i>El cos i l'ànima</i>	52

SECCIÓ DE PAPERERIA

<i>Paper de fil</i>	57
<i>Paper d'estrassa</i>	58
<i>Paper bíblia</i>	59
<i>Paper de diari</i>	60
<i>Paper de vidre</i>	61

RECORDS DE CASA

<i>Torre en venda</i>	67
<i>La casa d'Almoſter</i>	72

LA CONCA BUIDA

<i>Les belles arts</i>	79
<i>Narcís</i>	81
<i>Rellotge de sorra i clepsidra</i>	82
<i>El llum que crema</i>	84

UN TROS DE BRESCA

<i>El dia era de primavera...</i>	89
-----------------------------------	----

Una paraula que ha romàs gravada
—perfectament llegible, substantiva—
damunt la fusta d'un passamà.
Així, una efígie del món romà:
l'encuny d'una moneda descolgada,
l'expressió d'un nom d'accent august.
O bé el lligall —espès de lletra— d'un escriba.
Sentim, de cop, l'esclat del temps (si Proust
alcés el cap!): el nom, que fa la cosa,
torna a sortir a la llum al cap de més
d'un segle d'haver estat sota la llosa
de tres mil metres d'aigua de mar fosca.
Lligall, moneda, nom: quanta memòria
que han fet incògnita un oblit d'arxiu,
tombes de terra i aigua... Si no fos que
havia de sorprendre'ns, vell de glòria,
allò que crèiem mort i ara és ben viu!

II

Molt lluny del mar de Weddell, del seu glaç,
al cel damunt la terra d'Ucraïna,
la llum del sol hi crema amb un ble escàs.
De nit, però, la flama de la lluna
tremola de vergonya si il·lumina
l'ésser esquarterat en el tarter de runa.

III

Tot i que la seva obra es pot entendre
prou bé —que aprengui cadascú a abocar-se
a l'ombra humida, de cup buit, que el temps
fa créixer al cor—, Morandi titulava
els seus gravats i quadres amb paraules
tan inequívokes com els objectes
que, ben discrets, encenen de sentit
l'escena que hi veiem representada:
la zuccheriera, el cestino del pane.

¿També volia que, en aquests que dic,
hi nevés pols fins a modificar-ne

subtilment el color de la primera pell?
(Si el bolonyès hagués pogut conèixer
Junichiro Tanizaki! S'haurien
entès la mar de bé, tots dos, parlant
la llengua compartida del silenci,
la del color embrunit pel tel del temps.)

No hi ha, dins la panera, pa llescat.
No es pot saber si dorm, dins la sucrera,
un sucre aterrossat que fa de mal
prendre amb la cullereta si no es rasca.
La pols no pot tacar el sucre tan blanc,
car la sucrera du la tapa,
ni profanar la molla blanca
d'unes llesques ofertes a la mà.
Abans, però, del nom d'aquests objectes,
hi diu *natura morta*. En l'aiguafort
de la sucrera, acompanyant-la, hi ha
sis peres (tres de dretes, tres que jeuen).
L'autor en fa esment amb el genèric *frutta*.

En la natura morta d'una guerra,
cada un dels morts té un nom i un patronímic.

Potser algun nen, a Mariúpol, duia,
en el moment que va esclatar la bomba,
una llesca de pa al germà petit.

IV

Aquest llibre, un volum molt valuós,
de l'any 1920, conté una làmina
en blanc i negre. Hi veus l'ull vidriós
de l'arxiduc, ferit al coll, i l'ànima
que sembla que es desprengui, com una ala
tallada, de l'esquena de l'hereu.

El foc —la càpsula d'aquella bala
que esclata a Sarajevo— cremà arreu.

Llavors, no feia gaire més d'un mes
del magnicidi, Shackleton emproa
cap a l'Antàrtida des d'Anglaterra.

L'Endurance embarranca sense el bres
de l'aigua que el sostingui. Una canoa
desfeta entre el rocam. O l'arbre a terra.

V

Els corcs marins han indultat la fusta.
 Si han nedat mai en aquella aigua —espessa
 de fred— el peix martell i el peix espasa,
 tampoc no han fet estralls en el vaixell.
 S'hi nuen algues, la natura incrusta
 pertot brutícia de mollusc. No es dreça
 cap arbre a la coberta. És una casa,
 el buc. Quaderna endins, com un castell
 tempestejat, aguanta, encara ferm.
 No hi ha pogut fer mal la fam del verm.

VI

*Fill de la guerra
 dorms en la innumerable
 falda absent de la fuga.*

CARLES RIBA

És un nen de tres anys, nadiu de Butxa.
 Se'l veu fugir amb la mare i la seva àvia.
 Plora, va a coll d'aquesta dona muda
 que avança, amb el tropell, cap a Moldàvia.

¿Tindrà, de gran, records de casa seva?
¿Conservarà del pare cap record?
¿I quan deurà conèixer que ell hi era,
abans de poder entendre que és ben mort?

T'abrades a la llar d'un cos —la mare—.
¿Què et durà, fill, la rifa del destí?
No ploris, si la història et desempara:
comença a viure arran d'aquesta fi.